

Przeżycie Solaków na ziemiach wschodnich
w roku 1939 do 1940 roku

Pamiętam było to 10 lutego 1940 r. na Podolu
województwa Tarnopol pow. Borszczów byliśmy na gospodarce
którą my na byli w roku 1937 było nas około 50 młodych
Kiedy wybuchła wojna z Niemcami i parli na wschód
i wojska Rosyjskie przekroczyły granice Polski i podzieliły
Polskę widzieliśmy jak naszych żołnierzy wywozili do Rosji
to trwała do 10 lutego kiedy nas zabierano z domów
10 lutego w rano rano zabierali nas do stacji przed każdym domem
gdy weszli enkawurde pod broń niewolno się było ruszać
meli po dwóch ukraińców którzy w domu wrzucili do stozymy
to wymieli chleba u nas z odzieży a zabierali wszystkich starych
czy kobiety w drodze bez wyjątku przewoźni ^{du} przewoźni szukali bron
wyprowadzili na drogę a wszystko musielimy zostawić kobiety kon
no, cały dobytek to było straszne przeżycie kto nie mógł iść to na
sanie sadzali a był to bardzo zimno mroz i śnieg, gdy wszystkich
wyprowadzili na szosę to gnali nas do stacji 6 kilometrów
na stacji stały wagony do tego których nas ładowano ile weszło
nawet 50-60 osób dżura była wyrzyta na odchody zafalowali
wagony zamkami niewolno wychodzić. bez wody i mięsa to nas mazał/gładał
Tak my stali do następnego dnia około godziny 10 tej nas pociąg wyrzucił
do następnej stacji tam czekały następne. Kiedy mieliśmy ruszać
mierzymy się sławą przeważnie gwizdy bardzo było przeważnie lubie
ptakami melkami, ja spiewałem ślicznie mój kuku czarem ci uorynił
choć siedziałem ze sznurek z rami na głód i ponieważ ino innego wygoda
nie było. Także za stacją jechaliśmy do Ruskiej granicy przehisiny
wody to wypuścił jedno dwie owce to my zabierali smag było wagonem

bo jedzenie to my jakos' sie dzielili korej bylo x dzieci mi to to
 placaly wagonie ciemno zimno do jechalismy do Ruskiej granicy tam
 nas przeladowali na ruskie wagony i dalej nas wiali do kpt nich nie wiedzieli
 jak juze jechalismy przez gony uwalskie to juze nas wozili na dwa parowozy
 to my juze wiedzieli ze jedziemy na Sybir juze nam przyniesli zupa
 jaka to zupa no i puzerali nas po wode jak juze my do jechali do
 nowego Sybiru juze wiedzieli ze sgony w sybirze ale jeszcze
 jechalismy ze drzewa doby na stacji otpiani pot szkladu a reszte
 poszli dalej ze stacji zadowalili nas na wagoniki wazke rotacje
 i jeszcze 70 kilometrow tam byl tartak co wneli drzewo na zapaty
 pod kolej bylo pare domow piekarnia. Tartak nas zadowalil na
 sanki wiali nas w las 6 kilometrow tam byly dwa baraki i studnia
 na wode do tych barakow zadowalili po kilka rodzin stare brackie
 robotow szerej plaskiej polozyc sie nima na krym. Przyniesli nam
 po kila chleba porznej zrobili robzenie posiedzieli nam ze zelazis przyjechali
 na wiekta wiekta nada przygalki nie przywykniess x dechniess
 robowey dostanie kilo chleba a dzieci i starcy po 300 gr i to wzystko
 zdrowych obtopow y wybierali do zadowania drzewa na wagony w lasie
 wybrali nas 24 nocnych ludzi to norma byla. 18 kubkow na jednego
 drzewo wozili do tartakow i wze wneli na zapaty swiece cyrkie 1 m
 do 120 kilo. to byla norma 300 sztuk na jednego za zadowanie na wagon
 to bylo po wad sily ale cztowiek musial nie bylo innego wyscia
 kobiety chodily do lasu pali galznie i pilowaci drzewo a mrozy do 50
 stopni musialny chodzie 6 kilometrow do tartaku przez las do
 roboty a stamtamt nas wiali kolejkq w las 12-15 kilometrow a jak by
 zpdzil to musial leciec po zrynach bo za jeden dzien otbili 25 procent
 za robku a zalicz jak wyrobil norme to dostal 70 rubli kilo chleba jak
 ziemie jeden robot i nam gruzkami przywozili zupa za 120 kopiek
 za miesiac

3
Kilka kilometrów było jakiejś osady to nas maszynista zabierał jak wsiadł
drewce pokazali nam gdzie mamy wyjść i tam mogliśmy kupić pod rękawiczkami
za 35 rubli a kobiety zarabiały po 1 rubel tyle żeby się kupić chleb, najgorzej dzieci
bo te wyglądały czy widać chleb gdzieś wyglądające dzieci marły nam
zmarła córka 7 letnia imponował jakiś dus bruszny latem powyjadali
wszystkie ziemniaki, a latem jak się rozlało ciepło to nas strasznie jadły
komary jeszcze w noc nie tak bo my guszczyki robiliśmy na trzy zimy
a po 12 styż już się robił dzień ściemniało się na dwie godziny.
a starych ludzi zabrali do domu starców żeby nas nie objadały przepadli
nich ich więcej nie widział i nich niewiele co się z nimi stało.

Do pierwszego zaczęła się wojna z Niemcami zaczęli nas pytać kto taki
Tatarski z wojny do wojny ze Polką budzieli, Tatarski miał się do pominięcia
żeby nas wywieźć ze Tybieru żeby my trochę odżyli i w trzecim drugim
roku zaczęli nas wyciągać ładować na wagony i zawieźli nas w Kozakstan
kilka nascie rodzin wyładowali na stacji i czekamy na rozładowanie to dalej i
przyjeżdżają z kotłami bykami i wołają kto chce do kotłowni siedzieć
ładujemy się i znów jedziemy 70 km w górę tam nas dali do koczów
na kwatery to był los zaraz zabierają do roboty wraz bykami i znów norma
za kilo chleba więcej nie byłimy wyciągnięci wyguszczenie no i naj
w kotłach to był dobrowolny. 43 roku zabierają nas do wojny. Polskiego
z nową przegrana zony płacem, amny jedziemy do Tiedee krakkie stworzenia
i na wronie ja trawstrem do pierwszej Brygady Pancerny B.W.P.
i przez rękę wronie od Lenino do Berlina mam kilka odroczni
jestem inwalidą wojenny m dał pan Big że się przegło po wojnie
nie było gdzie wracać znowa jeszcze w koczach, ale 46 roku znowa
wrocila i znów trzeba się było obrać od nowa bo tamto przepadło i nima
spominek. Cieszy nas żeśmy w rękach do swojej Ojczyzny, ale pamięć została
nie było medali ani szczyt nie było drugiego języka musieliśmy się do

lasu płakaliśmy bo cały czas nie widzieliśmy nigdzie czy ktoś baryzera czy ktoś
i woda nie dla nas grzeszykow to przywrócić do lasu rupe, a można było kupić
wstawić 2 czy 3 reklamki chlebny stolarzy trzeba było lecieć do kilometrów
pozas las. Uważaliśmy żeby stanga nie na Polskiej ziemi zjeść chleba do syta
i unieść tak było. Tyle majątku zabrali nam i tyle my się napracowaliśmy
iż ucież zmarło starych tym już nie wiecie, a my się musieli obrabiać
od najmniejszych rzeczy. Pamiętam jak jednego dnia nie przywrócić chleba
na drugi dzień nie wyprzedem do roboty przyjechał bygadjer żeby się wtawił
do urzędu musiałem iść zwrócić mu starych że mnie posadza i to zaraz
ale pytało mnie co ja kaszaje o jakim odpowiadiał że idę i poszukuję trawy
o jak plubi na moje odpowiedzi smotajęce trawy poszukuje i w końcu
zmieszane to ale pamiętliwe bo to kładka od powiech.

ciężka przyjemność sobie przypominać bo był serce zakawa

Pobrzeże ze wschodu mieliśmy pomoc za granicę to dzedli jedemu spodnie
dnijemu jakieś okrycie ciężkim różnie rzeczy. bo jak wojsko Andersa
bo wyjeżdżali całe rodziny wyjeżdżali za granicę to my batarysty nie mogli
skorzystać to przyszedł na kar i gwałt nas uszytkach 20 kilometrów
i musieliśmy brać muskie pospocota jak kto nie chciał to posadzić do nas
myśle jak się na myśleć to go posadzić. Po pierw jak Sikowski zrobił
umowę ze Stahrem to nas brali do wojska Polskiego i ślimy zadowolaniem
do wojska walczyliśmy za naszą Ojczyznę i żeby jak najprędzej dostać się
do ziemi Polskiej i dalej na zachód nie zatuję niczego biliśmy się
na śmierć i życie aby pokonać wroga i zjeć naszą Ojczyznę bo
to wiedzieliśmy się czym świat płacę. bytoby opisywać losów.

Stagły Jan